

Afgørelser – Reg. nr.: 07952.00

Fredningen vedrører: Trollesmindekilen

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

24-05-2000

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

27-10-1999

Kendelser

Deklarationer

NATURKLAGENÆVNET>

NATURKLAGENÆVNET
SEKRETARIATET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
25 MAJ 2000

Frederiksborggade 15, 1360 København K
Tlf.: 3395 5700
Fax: 3395 5769
X.400: S=nlkn; P=sdn; A=dk400; C=dk
E-mail: nlkn@nlkn.dk

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

24. maj 2000
J.nr.: 97-111/200-0011
psc

5., 6., 8., 9., 10., 11. og 15. kontor

Vedr. fredningen af Trollesmindekilen i Hillerød Kommune, Frederiksborg Amt.

Hermed følger Naturklagenævnets afgørelse i ovennævnte sag.

Med venlig hilsen

Pia Schyberg
Kontorfuldmægtig
direkte tlf.: 3395 5711

1111-1211/2-0025

Afgørelse

**i sagen om fredning af Trollesmindekilen i Hillerød Kommune,
Frederiksborg Amt**

Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt har den 27. oktober 1999 truffet afgørelse om ikke at tage et af Frederiksborg Amt fremsat forslag om fredning af "Trollesmindekilen" i Hillerød Kommune til følge. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Frederiksborg Amt og Danmarks Naturfredningsforening med påstand om, at det fremsatte fredningsforslag imødekommes.

Beskrivelse af området og planlægningen for området

Fredningsforslaget omfatter et trekantet område på 92 ha beliggende mod sydvest umiddelbart uden for Hillerød By. Området er mod nord afgrænset af Banestien, mod sydøst af et beskyttet stendige og mod vest af Hillerødmotorvejen. Arealet ejes for størstedelens vedkommende (88,4 ha) af Hillerød Kommune, idet en mindre del af arealet (3,6 ha) under sagens behandling ved fredningsnævnet er overdraget til virksomheden Novo Nordisk, der i forvejen ejede store arealer i området.

Fredningsområdet indgår i "Statens Gårde", et ca. 500 ha stort areal med 3 større bygningsanlæg, Faurholm og Trollesminde forsøgsgårde og Statens forsøgsmejeri.

Fredningsområdet, der fremtræder som et overvejende dyrket landbrugsområde, er et åbent, højt beliggende "godslandskab" med store dyrkningsflader. I området ligger det fredede fortidsminde langdyssen "Rokkestenen" og mod vest og syd beskyttede sten- og jorddiger. I den nordlige del af området findes flere småsøer og mergelgrave. En del af området er beskyttet naturtype i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3.

Miljø- og Energiministeriet

J.nr. SN 1996-124/2-0025

25 MAJ 2000

Akt. nr.

10

Området - og det beskyttede stendige - gennemskæres af det for nyligt etablerede vejanlæg Peder Oxes Allés forlængelse.

Hillerød Kommune erhvervede Statens Gårde i 1988/89, bl.a. for at skaffe areal til udlæg af nye erhvervsområder i forbindelse med de allerede eksisterende erhvervsarealer øst for området. Siden er planlægningen for erhvervsområder i Frederiksborg Amt ændret flere gange i overensstemmelse med Hillerød Kommunes ønsker. Regionplan 1993 udlagde således den nordligste del af omhandlede fredningsområde til erhvervsareal.

På kommunens foranledning udarbejdede Frederiksborg Amt et regionplantillæg for forlængelse af Peder Oxes Allé. Det var en forudsætning for amtets udarbejdelse af regionplantillægget, at der blev friholdt en grøn kile afgrænset af Banestien mod nord og stendiget mod sydøst. Amtet tilkendegav i forbindelse med sagen at ville rejse fredningssag for området. Kommunen ønskede ikke at indtræde som medrejsler. Amtets fredningsforslag blev fremsendt til fredningsnævnet den 7. oktober 1996.

Regionplantillæg nr. 6: "Forlængelse af Peder Oxes Allé i Hillerød" er med tilhørende VVM-redegørelse endeligt vedtaget af Frederiksborg Amt den 9. oktober 1997.

Der er ikke indgivet klage til Naturklagenævnet i forbindelse med ovennævnte planlægning.

Fredningsforslaget og sagens behandling

Frederiksborg Amts fredningsforslag er begrundet i de planlægningsmæssige overvejelser om arealudlæg til erhvervsformål i Hillerød Bys sydvestlige del. Fredningens formål er at sikre en grøn landskabskile, som kan forbinde Hillerød By med det åbne land og skovene Freerslev Vang og Gammel Keldskov. Fredningen skal desuden forbedre forholdene for friluftslivet blandt andet ved stianlæg og formidling samt muliggøre pleje og naturgenopretning af en række vandhuller i fredningsområdet. Fredningen er efter de foreslåede fredningsbestemmelser en status quo fredning.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke er til hinder for anlæg af en forlængelse af Peder Oxes Allé over fredningsområdet med tilslutning til Hillerød motorvejen og mod nord til Tulstruvejen.

Fredningsnævnet har, medens sagen verserede for fredningsnævnet, dispenseret fra forslaget henholdsvis den 30. juli 1998 til et 30 m bredt gennembrud af det nord-sydgående stendige i forbindelse med anlægget af forlængelsen af Peder Oxes Allé, og den 26. november 1998 til selve vej anlægget, herunder etablering af rundkørsel, stiunderføring med stiramper vest for stendiget og regnvandsbassin ved rundkørslen.

Danmarks Naturfredningsforening gjorde i forbindelse med fredningsnævnets besigtigelse indsigelse mod dispensationerne. Afgørelserne blev ikke påklaget til Naturklagenævnet.

Hillerød Kommune protesterede under sagens behandling ved fredningsnævnet mod den foreslåede fredning og fremsatte et alternativt forslag til fredning af et ca. 18,6 ha stort areal bestående af et lavtliggende sumpe område op til den gamle banesti.

Hverken Danmarks Naturfredningsforening eller Frederiksborg Amt kunne imidlertid acceptere det af kommunen foreslåede fredningsområde. Amtet tilkendegav, at fredning af hele arealet havde været en forudsætning for udlæg af nye erhvervsarealer af kommunen.

På denne baggrund fandt fredningsnævnet ikke grundlag for at vedtage en fredning af det af kommunen foreslåede område, for hvilket der var udarbejdet fredningsbestemmelser.

Fredningsnævnet har i afgørelsen tilkendegivet, at arealet i sin helhed er bevaringsværdigt, idet det samlet udgør et karakteristisk landskab, indeholdende flere bevaringsværdige enkelt detaljer, såsom "Rokkestenen", stendiget og de lavere beliggende vådområder. Nævnet finder imidlertid, at arealet bliver markant forandret af den allerede i forslaget forudsatte forlængelsesvej, der opdeler det i mindre enheder, hvorved arealet mister den unikke karakter, der er en forudsætning for fredning af hele Trollesmindekilen.

Fredningsnævnet finder, at området er tilstrækkeligt sikret ved den kommunale og amtskommunale planlægning. Det er i øvrigt i fredningskendelsen anført, at kommunen har bestridt, at fredningen var en forudsætning

for udlæg af nye erhvervsområder, og at fredningsnævnet heller ikke finder, at dette er blevet dokumenteret over for nævnet.

Klagerne og kommentarer hertil

Frederiksborg Amt har i klagen udtrykt forundring over, at fredningsnævnet har begrundet afgørelsen med, at kommunen bestrider, at være gjort bekendt med, at fredning var en forudsætning for planproceduren. Amtet finder, at afgørelsen fremtræder som en ren juridisk afgørelse, hvor der er lagt mere vægt på et ufuldstændigt dokumentationsniveau om planlægningsprocedurens forudsætninger end på en vurdering af, om arealet opfyldt kravene til fredning.

Sikring af de grønne kiler ligger amtet stærkt på sinde, og kun ved fredning kan den tydelige grænse mellem by og land sikres for eftertiden. Kun ved fredning kan kilens landskabelig værdier sikres mod fremtidig byudvikling, hvorimod et rammeudlæg i en kommuneplan har en begrænset levetid.

Danmarks Naturfredningsforening har navnlig anført, at det forekommer uforståeligt, at fredningsnævnets afgørelse anfører, at området har mistet sin bevaringsværdige karakter ved vejanlægget. Nævnet har tidligere tilkendegivet, at området i sin helhed var bevaringsværdigt. Da vejanlægget fremgik allerede af forslaget, kunne det med føje forudsættes, at tilkendegivelsen også ville gælde, når vejanlægget var etableret. Hvis fredningsnævnet ved meddelelse af dispensationerne fra fredningsforslaget til vejanlægget havde oplyst, at anlægget bevirkede, at området mistede sin unikke karakter, havde en anke fra foreningen været nærliggende. Foreningen finder det tvivlsomt, at dispensationerne er i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, når de er så omfattende, at området ændres så meget, at fredningsnævnet ikke længere finder grundlag for at frede det.

Foreningen finder, at der ikke i afgørelsen er taget tilstrækkeligt hensyn til den overordnede planlægning, hvorefter der skal sikres tre grønne kiler fra de åbne land ind mod Hillerød By, herunder Trollesmindekilen som forbindelse mellem de statsejede fredskovsområder Freerslev hegn/Gammel Keldskov mod Hillerød By. Der er endvidere ikke taget hensyn til forslagets formål om naturgenopretning, offentlighedens adgang og

den rekreative betydning for almenheden på grund af den enestående bynære beliggenhed.

Hillerød Kommune har til en af amtet fremsat udtalelse om, at kommunen tidligere har været interesseret i at frede dele af Trollesminde, bemærket, at denne påstand ikke er dokumenteret. Kommunen har videre fastholdt, at amtet heller ikke har dokumenteret sin påstand om, at fredningen var en forudsætning for godkendelse af kommuneplanen og den statslige godkendelse af regionplanlægningen for erhvervsområderne.

Kommunen henviser til, at amtet i regionplantillæg nr. 11 udlagde en del af arealét til erhvervsformål, hvilket må betyde, at området på dette tidspunkt ikke blev vurderet som bevaringsværdigt. Trollesmindekilen er udlagt til landzone og grøn kile i kommuneplanen, og dele af området er beskyttet af naturbeskyttelsesloven. Frederiksborg Amt er således myndighed for området.

Kommunen har tilkendegivet at ville fremsætte et erstatningskrav på o. 15. mio. kr., hvis hele arealet på omkring 90 ha fredes.

Naturklagenævnet har den 11. april 2000 besigtiget området og afholdt møde med de i sagen implicerede.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget 11 af Naturklagenævnets 13 medlemmer Lars Busck (formand), Bent Hindrup Andersen, Ole Pilgaard Andersen, Jens Jørgen Bolvig, Svend Aage Jensen, Per Larsen, Leif Hermann, Hans Christian Schmidt, Jens Steffensen, Poul Søgaard og Svend Taanquist.

Naturklagenævnet skal udtale:

Sagen vedrører alene spørgsmålet, om arealet efter sin karakter og betydning bør fredes. Sagens forhistorie kan ikke tillægges betydning for vurderingen af arealets fredningsværdighed.

Nævnet kan tiltræde den fra alle sider tilkendegivne opfattelse af, at omhandlede areal har bevaringsværdige landskabelige kvaliteter.

Det er en forudsætning for anvendelsen af fredningsinstituttet, som er et særegent reguleringsmiddel efter naturbeskyttelsesloven, at de naturværdier, der er tale om at bevare, ikke på betryggende måde kan beskyttes gennem lovgivningens almindelige regler.

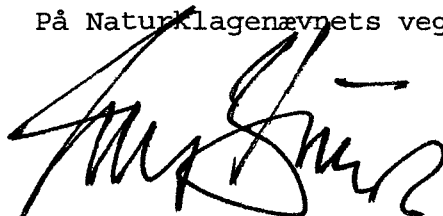
Et flertal på 9 medlemmer finder herefter, at der på baggrund af de foreliggende omstændigheder, herunder navnlig de planlægningsmæssige og naturbeskyttelsesmæssige forhold i området, ikke ses at være afgørende betænkeligheder ved at lade sikringen af arealet bero på planlovens og naturbeskyttelseslovens almindelige regler. Flertallet kan derfor tiltræde fredningsnævnets afgørelse om ikke at gennemføre den foreslåede fredning.

Mindretallet på to medlemmer (Jens Jørgen Bolvig og Leif Hermann) er af den opfattelse, at områdets landskabelige værdier ikke i tilstrækkelig grad er sikret gennem administration af lovgivningens almindelige regler på grundlag af den gældende planlægning, der til enhver tid kan ændres. Mindretallet finder derfor, at arealet bør fredes.

Afgørelsen træffes i overensstemmelse med flertallets indstilling.

Den af fredningsnævnet for Frederiksborg amt den 27. oktober 1999 truffne afgørelse stadfæstes.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck
Naturklagenævnets formand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til påvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

FREDNINGSNÆVNET>

FREDNINGSNÆVNET FOR FREDERIKSBORG AMT

Torvet 5, 3600 Frederikssund, Tlf: 47315100

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

5 - NOV. 1999

Den 27. oktober 1999 afsagde Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt

i sagen FS 76/96 Fredning af Trollesmindekilen i Hillerød Kommune

denne

REG. NR. 7952.00

k e n d e l s e

Ved en skrivelse af 7. oktober 1996 fremsendte Frederiksborg Amt et forslag til fredning af "Trollesmindekilen" ved Hillerød. Forslaget omfatter ca. 92 ha, der udgør dele af matr. nr. 1-a Trollesminde og af matr. nr. 1-a Favrholm, Hillerød. Arealerne ejes af Hillerød kommune - og for en mindre dels vedkommende - af Novo Nordisk A/S. Forslaget blev offentliggjort den 23. december, og der afholdtes offentligt møde den 22. januar 1997. Fredningsnævnet besigtigede arealerne den 2. april 1997, og satte derefter sagen i bero på amtets behandling af forslaget til regionsplantillæg 6 "Forlængelse af Peder Oxes Alle i Hillerød".

Efter kommunalvalget blev der udpeget nye medlemmer af Fredningsnævnet, der foretog ny besigtigelse den 8. juli 1998.

I forslaget til fredning er bl.a. anført, at formålet med en fredning er at sikre en grøn landskabskile, som kan forbinde Hillerød by med det åbne land og skovene Freerslev Vang og Gammel Keldskov. En fredning skal desuden forbedre forholdene for friluftslivet, blandt andet ved stianlæg m.v. og naturgenopretning af en række vandhuller.

Området beskrives som et åbent, højt beliggende "gods-landskab" med store dyrkningsflader, indeholdende værdifulde kulturspor som den fredede langdysse "Rokkestenen" og et smukt dige. Navnlige mod nord findes flere småsøer og mergelgrave.

Området, der ligger i landzone, er i regionsplan 1993 henført til de områder, der betegnes som værdifulde landskaber. I den gældende kommuneplan er der ikke fastsat rammer for lokalplanlægningen for området, men det fremgår af afsnittet om erhverv, at Hillerød byråd ønsker, at den grønne kilestruktur respekteres. I forslag til kommunalplan 1995 - 2007 foreslås i rammedelen, at området kan anvendes til åbent land, grøn kile. Der kan indenfor området etableres enkeltanlæg til fritidsformål. Området skal fastholdes i landzone.

Hillerød kommune har på det offentlige møde og skriftligt protesteret imod, at området fredes. Kommunens repræsentanter har bl.a. anført, at områdets status som grønt områ-

12/11/99-0725
L
kon

de må anses for tilstrækkeligt sikret igennem den allerede foreliggende kommunale og amtskommunale planlægning. Man har udtalt, at kommunen var enig i, at kilen bør beskyttes og friholdes, og at dette kunne ske ved, at arealerne via planloven blev fastholdt som landzone. Det er ikke overfor kommunen tilkendegivet, at fredning af arealet var en forudsætning for udlæg af nye erhvervsarealer. Novo Nordisk A/S har protesteret imod, at selskabets del af arealerne fredes.

Frederiksborg Amt har den 9. oktober 1997 endeligt vedtaget regionsplantillæg 6 til regionplan 1993 "Forlængelse af Peder Oxes Alle i Hillerød." Det fremgår af dette tillæg, at Peder Oxes Alle forlænges ind over det areal, der foreslås fredet, og at der i arealet anlægges en rundkørsel med tilkørselsramper til motorvejen. Der er forberedt mulighed for at forbinde rundkørslen (og dermed Peder Oxes Alle) og Herredsvej, ved at Harløsevej forlænges ind over det areal, der foreslås fredet.

Afgørelsen er ikke blevet indbragt for Naturklagenævnet.

Fredningsnævnet har til brug for vejanlægget givet nogle dispensationer, bl.a. til at vejen føres igennem det stendige, der forløber langs kanten af arealet.

Under besigtigelsen den 8. juli 1998 erklærede Hillerød kommunens repræsentant, at kommunen nu var indforstået med fredning af den lavere liggende sumpede del af området.

Kommunen har herefter til Frederiksborg amt den 12. november 1998 fremsendt et alternativt forslag til fredning af det lavere liggende areal op imod den gamle banesti. Arealet er på ca. 18,6 ha og er en del af matr. nr. 1-a Trollesminde. Forslaget opfylder efter kommunens opfattelse det oprindelige fredningsforslags formål.

Amtet har fremsendt det alternative forslag til nævnet den 27. november 1998 uden bemærkninger.

Danmarks Naturfredning, der har anbefalet det oprindelige forslag til vedtagelse, har i en skrivelse af 31. januar 1999 udtalt, at man fortsat klart foretrækker en fredning af hele området, og at man ikke kan støtte det alternative forslag.

På denne baggrund opfattede nævnet amtets holdning således, at amtet - såfremt hele arealet ikke blev fredet - i det mindste tiltrådte det alternative forslag.

Nævnet udsendte derfor den 7. juli 1999 et udkast til fredningskendelse for det lavere liggende område.

Frederiksborg Amt har herefter den 29. juli 1999 meddelt nævnet, at man fortsat ønsker

hele kilen fredet. Man protesterer imod alene en fredning af det lavere liggende område, der ikke ønskes særskilt fredet. Man har fastholdt, at fredning var en forudsætning for udlæg af nye erhvervsarealer i kommunen.

Grundlaget for nævnets udkast til fredningsafgørelse er derfor bortfaldet, hvorfor nævnet har genoptaget behandlingen af sagen.

Nævnets medlemmer er enige i, at det lavere beliggende område med søer og vådområder ikke kan fredes særskilt imod amtets nu tilkendegivne holdning. Udkast til kendelse ændres derfor således, at nævnet alene tager stilling til om hele det område, der er omfattet af amtets forslag, skal fredes eller ej.

Nævnets medlemmer kan tiltræde, at arealet i sin helhed er bevaringsværdigt, idet arealet samlet udgør et karakteristisk landskab, indeholdende flere enkelt detaljer, der i sig selv er bevaringsværdige, såsom "Rokkestenen", Stendiget og de lavere beliggende vådområder. Arealets nuværende præg af et åbent, samlet godslandskab bliver imidlertid væsentligt forandret ved anlægget af den allerede i forslaget forudsatte forlængelsesvej til Peder Oxes Alle, rundkørslen og tilkørselsvejene til motorvejen og til Harløsevej.

Arealet bliver markant ændret ved disse anlæg, der opdeler det i mindre enheder. Som følge af vejanlæggene har arealet som samlet enhed ikke længere den unikke karakter, der forudsættes for en fredning af hele Trollesmindekilen.

Det bemærkes iøvrigt, at en fredning i særlig grad må antages at være af betydning for Hillerød kommunes beboere. Kommunen har udtalt sig imod fredning, og har fundet at området er tilstrækkelig beskyttet derved, at det via planlægningen fastholdes i landzone. Kommunen har bestridt, at det overfor kommunen er blevet tilkendegivet, at fredning af området var en forudsætning for, at kommunen kunne få udlagt nye erhvervsområder. At det forholder sig således, er ikke blevet dokumenteret overfor nævnet.

På den baggrund vurderer nævnet, at hele områdets forbliven som grønt område er tilstrækkelig sikret ved den kommunale og amtskommunale planlægning.

Fredningsnævnet finder herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for at tage fredningsforslaget til følge.

D e r f o r b e s t e m m e s :

Frederiksborg Amts forslag om fredning af "Trollesmindekilen" ved Hillerød tages ikke til følge.

Forslagets retsvirkninger efter Naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2 opretholdes indtil

klagefristen er udløbet eller indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse i en eventuel klagesag.

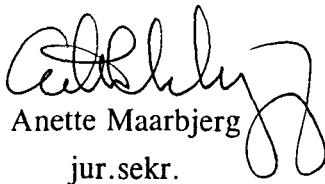
En eventuel klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet inden 4 uger fra den offentlige bekendtgørelse af afgørelsen.

Niels Olsen

Ulrik Ravnborg

H. M. Skovsborg

Udskriftens rigtighed bekræftes
Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt, den 27. oktober 1999

Anette Maarbjerg
jur.sekr.